

огледъ на неговото развитие, а не съ огледъ на реакцията или застоя въ него.¹⁾

Трѣбваше да се изминатъ нѣколко дѣсятилѣтия на усиленъ, културенъ и книжовенъ животъ, трѣбваше да назрѣятъ историческитѣ условия за една по-голѣма пропаганда на идеитѣ и науката, за да се появи въпросътъ за езика, неизбежно свързанъ съ всѣко по-високо развитие.

Засилването на нововъзродилитѣ се общественни политически сили въ България прѣдизвика една литература, а тая, за да отговори на нуждитѣ на врѣмето, трѣбваше да си служи съ езикъ, който е живъ органъ за идеи, който е по-близъкъ до народната душа и въ по-разбрана форма може да занесе новитѣ мисли и впечатлѣния до срѣдата на популуса.

Този езикъ българската литература не може из-единъ пътъ да намѣри.

Цѣли двѣ или три дѣсятилѣтия прѣзъ възраждането, въ нея се борѣха двѣ тенденции — отъ една страна черковно-славянския езикъ съ сръбската редакция въ него, и отъ друга — нахлуването на новобългарски форми изъ народния говоръ, докато най-послѣ тоя послѣдния наддѣля въ лицето на Л. Каравеловъ и Хр. Ботйовъ. Въ повѣстѣта на Каравелова копривщенското (срѣдногорското) нарѣчие се наложи изцѣло, като несъмнѣнно — въ него се съдържаха по-здравитѣ елементи на общербългарския говоръ, а въ пѣсенѣта и разказа на Ботйова езикътъ се прѣвѣрна въ помагало на художественното творчество, което си служеше съ неговитѣ най-силни форми.

¹⁾ До кждѣ стигаше патриотството на Раковски, може да се види отъ това, че той се мжчеше да доказва, ако не ни мамѣ паметѣта, какво и думата Наполеонъ е чисто българска. Разчленете я, каже Раковски, и ще получите нейното българско произхождение: На-поле-онъ. Въ тази наивна „филология“ Раковски, говорѣше невъзможни работи.